

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

XXVI. De Præbendis & aliis beneficiis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

us deponendus a. Mens enim avida, nec abstinere novit
vetitis, nec gaudere concessis. b

Simoniaci, seditionis, & injuriarum ultores ordinari non possunt. h. d.

Idem statuendum est de eo, qui quasi dona Dei emptu-
rus, pecuniam ad imitationem Simonis e obtulerit.
Idem & de seditionis d, & his qui propriam injuria-
rum pertinaces fuerint ultores.

*Fur occultus potest post restitutionem & penitentiam ad sacros
ordines promoveri. h. d.*

De fure, an ad sacros ordines promoveri possit, quæri
potest: & si quidem sponte furtum confessus, damnū
passo satisfecerit, & penitentiam peregerit, si alioqui ido-
neus fuerit, nec super furto manifesta resperlus sit infam-
mia, ad sacros ordines proculdubio promoveri poterit.

*Baptizatus in agnitudine non debet ordinare regulariter, & re-
baptizatus nunquam ordinatur. h. d.*

Sed etiam nullum quis delictum perpetrasse deprehen-
datur, quod illum à sacris excludere valeat ministere-
riis, adhuc tamen si vel de fide ejus, vel continentia su-
spicio sit, promovendus non erit. Ut ecce, si quis in agri-
tudine f constitutus, baptizatus fuerit, quia fides ejus
non ex voluntate, sed necessitate videtur esse, Presbyter
ordinari non debet: nisi forte postea ipsius studium & fi-
des emicuerit, aut hominum caritas hoc exegerit. Scien-
ter autem rebaptizatus g, ut ad clericatus gradum pro-
moveantur, permittendum non erit.

*Filii Presbyterorum non possunt ordinari, nisi fuerint regulares vel
monachi, vel nisi sint nati ex legitimo matrimonio, vel sint valde
morati. h. d.*

Presbyterorum h quoque filii à sacris ministeriis arcen-
di sunt, nisi aut monachi fiant, vel in congregatione
Canonica regulariter viventes, religiose probati fuerint
conversari. Sed hoc i de iis intelligere nos oportet, ad
quos adulterio patris paternæ flagitia hæreditaria succe-
ssione descendunt: unde si vel ex legitimo nati sunt matri-
monio k, vel morum honestas eos commendabiles fecerit
exemplis & autoritatibus non solum sacerdotes fieri
possunt, sed etiam summi sacerdotes.

*Bigamus, & qui uxorem duxit viduam, ejusdem, vel meretricem,
ordinari non possunt. h. d.*

Item l repellendi sunt bigamus, & qui viduam, vel
ejusdem, vel meretricem, vel ancillam uxorem duxerit.
Vidua est, cujus cognita maritus mortuus est. Unde m is
qui ab alio quidem ductam, sed minime cognitam duxit
uxorem, propter hoc impediti non debet, quin possit ad
sacerdotium promoveri, cum neuter carnem suam divi-
serit in plures. Ejecta est, quæ vivente marito ejicitur. Me-
retrix, quæ multorum libidini patet, & cujus turpitudine
publicè venalis est. Quod non de iis intelligendum est,
qui tales adhuc uxores retineant (nam in iis alia ratio est:
quia scilicet conjugati non possunt in sacris esse constitu-
ti) sed de iis quorum uxores defunctæ sunt.

*Bigamus est, qui duas duxit uxores, & qui secundas nuptias
tantum de facto contraxit, reputatur bigamus. Item, si cum vi-
dua de facto contraxit. h. d.*

Et autem bigamus n, qui duas habuit uxores, sive
baptizatus ambas, sive etiam ante baptismum, alte-
ram. Si o quis tamen laicus primam duxerit, in sacris
constitutus alteram, an sit inter bigamos reputandus,
hæsitatum est. Ex facto autem responsum est, hunc qui-
dem nec bigamum esse, nec maritum viduæ: quia tamen,

a Can. si quis clericorum. dist. 47. b Ca. virum. in fi. dist. 47.
c Ca. 2. in fi. dist. 33. & i. q. 1. per totum. d Ca. seditionarios. dist. 46.
e Ca. ex iustoru. extr. de iust. f Ca. 1. & seq. dist. 37. g Ca. con-
firmandum est. in fi. dist. 30. h Ca. 1. dist. 36. & ca. 1. extr. de fil.
presby. i d. can. 1. s. sed hoc. dist. 36. k Ca. ad hac. extr. de fi-
liis presb. l Ca. penitentibus. & seq. & ca. si qui viduam. dist. 33.
cap. 1. & 3. per totum tit. ex. de bigam. m Ca. debitum. extr. de
bigam. in fi. n glo. pen. ca. pe. dist. 26. o Ca. nuper. & c.
ff. extr. de bigam.

quantum in ipso fuit, secundas nuptias contraxit, & vi-
duam duxit, tanquam de bigamo fore constituturum.

*Fornicatus cum pluribus concubinis, non incurret irregula-
rem bigamæ. h. d.*

Aliud juris est de concubinis a, quas si plures qui
habuerit, irregularitatem bigamæ non incurret, sed
cum eo tanquam simpliciter fornicatus sit, quod erro-
nem sacerdotalis officii, dispensari poterit.

Corporis vitiatum, nisi modica sit laeso, ordinari non potest. h. d.
Cavenda sunt autem iis, qui Ecclesiasticis maxime
di sunt officiis, non solum animi, verum etiam cor-
poris vitia. Unde aliqua parte b lxi ad sacerdotium
ascendere non valent. Hoc tamen tunc obtinet, cum
videns & notabilis est lætio: caterum, si modica sit,
ut puta qui exiguum partem digiti, vel unguem nolentes
amiserint, ita ut sine scandalo possint celebrare, à licentia
repellendi non erunt.

*Absiste ex necessitate promoveri possunt: scilicet, si ex vulnera-
te. h. d.*

Idem juris est d de eo, cui vel vi, vel in canibus, vel
de medicorum consilio metu imminentis periculi ca-
rilia fuerint amputata: quod si volentes, & carnaliter
repugnare fortè cupientes, seipsos absciderint, quia in
homicida sunt, ad clerum pervenire non possunt e. Cor-
pore enim vitiatum, non casu, sed propria voluntate
intelligendi f: & sicut in illis veniam casus impedit
vindictam in iis voluntas postulat.

*Oculo privatus indistinctè promoveri non potest, si ex vulnera-
tione: scilicet si postea talis privatio contingat.*

Hæc autem distinctio non in omnibus membris
locum vendicat. Cui enim oculum g abscidit
casus, licet voluntas desit, sacerdotium tamen consecrari
potest. Caterum si sacerdoti in ordine constituto tale
quid acciderit, quod olim integer accepit, non admittit.

*Olim furiosus, vel aliter vexatus, non potest ordinari. Ceterum
qui aliquando fuerunt dæmoniaci, non possunt ad ultimum gradum
promoveri. h. d.*

Is h quoque qui in furorem aliquando versus infans
aut quolibet modo vexationis incurtus est, non
quod prope furorem accidit, in scena luserit, vel ab illo
ne diabolica vexatus fuerit, ordinari non potest. Clau-
dici etiam i, qui in adolescentia à dæmonibus cog-
scuntur obsessi, ad superiorem gradum ascendere non
possunt.

DE PRÆBENDIS, ET ALIIS
BENEFICIIS
TITVLVS XIII

Connata & dependentia sunt simul tractanda.

Post hæc videamus de præbendis, villarum conce-
ssione: quæ pars iuris extra propolitam quidem
materiam fortasse videri poterit: loquimur enim
in præsentem de iure personarum. Sed cum supra de di-
gnitatibus Ecclesiasticis, quibus præbendæ videantur an-
nexæ locuti fuerimus, non sine causa, sequenti loco po-
est hæc lurs materia tractari.

Qui in altari laborat, de altari debet & vivere.

Præbendæ nihil est aliud, quam ius percipiendi pro-
ventus Ecclesiasticos, tanquam uni de collegio con-
petens, & ex canonica procedens. Cuiusmodi ut lex di-
vina præcipit k, qui altari servit, de altari debet &
vivere: dignum est, ut qui divinis ascribuntur obsequiis
Ecclesiæ substantentur stipendiis. Et ideo institutum
olim fuerat l, ut ordinationes eorum, qui sine certo titulo

a Cpe. ext. de biga. b dist. 33. in sum. & per totum. c Ca.
& si ext. de corpore vit. d Can. si quis à medicina. cum dicitur
seq. dist. 33. c. 3. & c. ext. de corp. vitiat. e Can. si quis abscidit
d. dist. 37. f Can. penitentibus. c. corp. d. dist. 33. g Ca. si de. de
h Ca. 2. & 3. dist. 36. i Can. clericus. d. dist. 33. k Ca. cum. ff.
iudicium. ext. cod. tit. l Can. 1. dist. 74.

ordinati esse, in injuriam ordinationum inanes essent. Paulatim tamen benignius agi coeptum. Constitutum est. *a* ut si Episcopus aliquem sine certo titulo, unde vitæ necessaria percipiat, ordinaverit, tamdiu ipse aut ejus successor, ordinatio necessaria subministrat, donec ei in aliqua Ecclesia convenientia clericalis militia stipendiâ assignentur.

Mandatum suscipiens de ordinibus, conferendum certis personis, non tenetur easdem providere de beneficio, sed mandatum: scilicet, si sit mandatum generale, vel ordinandi licentiam concedens.

Quod si Episcopus *b* mandato alterius in aliena diocesi ordines celebret, distinguendum est, an de certis personis mandatum susceperit, an generale & expresso nomine. Primo enim casu mandans, secundo mandatum suscipiens, inopi ordinato vitæ tenebitur necessaria ministrare. Eis autem quibus à diocessano datur licentia, ut à quo voluerint Episcopo, ad sacros ordines promoveri possint, ad præmissa non qui ordinant, sed qui licentiam tradant, obligantur: nisi e tamen ordinatus de paterna hereditate vitæ possit habere subsidium.

Præbenda conceduntur per collationem, & per institutionem, & singulis rebus singula sunt imponenda nomina. h. d.

Conceduntur autem præbendæ vel beneficia duobus modis: per collationem, & per institutionem. Collatio est libera quædam præbendæ concessio. Institutio est præbendalis juris ad præsentationem patroni facta translatio: quæ licet & ipsa collatio possit appellari, commodus tamen est in præsentis singulas causas singulis appellationibus distingui.

DE COLLATIONIBVS.
TITVLVS XXVII.

Ex tribus capitibus conferuntur præbendæ, & ordinarium collationem facit lex vel consuetudo. h. d.

Conferuntur autem præbendæ vel beneficia aut ab ordinario, aut ex mandato legati sedis Apostolicæ, aut Pontificis rescripto. Ordinarius collatoris est, quem aut consuetudo approbavit, aut iuris designavit autoritas: ut, Episcopus, Capitulum.

Si Episcopus & capitulum habeant potestatem conferendi conjunctam, non potest unus sine altero, nisi in uno subsit impedimentum, conferre: & si Episcopus potest conferre, tamen de consilio capituli, etiam quod sit impeditum, capitulum non potest se in collatione intrinsece, nisi Episcopus sit negligens in removendo impedimentum: & mortuus vel absente eo, cuius consilio interveniente est conferendum, non est ob id differenda collatio. h. d.

Quam conferendi potestatem Episcopus & capitulum interdum habent communiter, interdum disjunctim: si communiter e, alter sine altero illam exercere non potest, nisi vel mortis, vel suspensionis, vel majoris executionis impedimentum in altero adesse contigerit. Cum s vero ad solum Episcopum cum consilio sui capituli, vel ad solum capitulum collatio, eo defuncto, vel suspensio, nisi Episcopus in petenda relaxatione suspensionis sit in mora, capitulum se non potest intrinsece. Vbi vero g collatio ad aliquem cum consilio Episcopi pertinet, si quid illi humanitus contigerit, non erit ob hoc vacantis beneficii collatio differenda. Idem juris est Episcopo adeo in remotis agente, ut brevi non possit illius haberi presentia: quia in petendi vel expectandi mora vacantis beneficio potest imminere periculum.

Si Ecclesiæ erit vacans per sex menses, ad capitulum beneficium devolvitur. h. d.

Eadem ratione, ubi ad solum Episcopum spectat collatio, si per sex menses *b* conferre distulerit, ad capitulum devolvitur. Ex contrario, si ad solum capitu

a Ca. Episcopus, extr. eod. tit. *b* C. si Episcopus, eod. tit. in 6.
c C. Episcopus, in fi. extr. eod. tit. *d* C. de reg. jur. in 6. *e* Ca. 1. in prin. ne sede vacante. in 6. *f* d. ca. 1. s. cum vero. *g* d. ca. 1. s. ubi vero. *h* Ca. 2. in fi. extr. de concess. præb.

lum pertinuerit, & infra præscriptum terminum hoc non fecerit, Episcopus cum religiosorum virorum consilio exequetur: quod si omnes forte neglexerint, Metropolitanus absque contradictione disponit.

Regularibus prælatu non consentibus intra sex menses, sit devolutio ad ordinarium. h. d.

Idem statuitur in regularibus prælatu: si enim quævis beneficia ad illorum dispositionem spectantia intra constitutum tempus conferre negligant, locorum diocessani in non exemptis propria, in exemptis vero Apostolica auctoritate eorundem negligentiam juxta præscriptum in Vientiensi consilio modum supplebunt.

Tempus devolutionis curis solum non impeditis, & à die vetustatis. h. d.

Tempus autem sex mensium, nec currit legitime impeditis, & à die notitiæ, non à tempore vacationis erit computandum.

Devolutio non habet locum in Ecclesia non numerata, vel quando dignitas est suppressa. h. d.

Hæc a demum obtinent, si in Ecclesia erat distinctio præbendarum, & certus Canonicorum numerus. Ceterum, si neque distinctæ præbendæ, nec certus sit Canonicorum numerus, Lateranensi concilio de beneficiis ultra sex menses vacantibus locus non erit. Idem etiam obtinet, si per capitulum vacans dignitas legitime fuerit sublata.

Sede vacante capitulum non fungitur vice Episcopi in conferendo: & cessante causa, cessat & effectus. h. d.

Licet autem ob negligentiam Episcopi, conferendi potestas ad capitulum devolvatur, sede tamen vacante *b* in collationibus præbendarum Episcopi vice non fungitur: cum eo casu nullius superioris possit argui negligentia.

Circa collationem factam post devolutionem, dispensari potest. h. d.

Is e quoque, qui nimium cessando conferendi ius amiserit, si post ius collationis devolutum, nihilominus viris idoneis de beneficio providere voluerit, quamquam ob temporis lapsum collatio mero jure non teneat, ex dispensatione tamen & benignitate tolerari poterit.

Legati missi, vel nati vigore sua legationis, non conferunt nisi sibi specialiter concedatur: secus est in legatis de latere qui conferunt, & sine mandato speciali, etiam invito patrono Ecclesiastico. h. d.

Ex d legationis quoque munere conferendi competit facultas, quod tamen non indistincte obtinet, nam si ve missi fuerint, si ve suarum prætextu Ecclesiarum aliqui legationis sibi vendicant auctoritatem, ex ipsa legatione nullam habent conferendi potestatem, nisi hoc alicui specialiter indultum fuerit. His autem quos Rom. Pontificis latus & comitatus illustrat, legatione fungentibus sine specialiter concessione, etiam Ecclesiastico patrono invito, conferendi facultas competit. Sicut enim honoris prærogativa lætantur, sic eos auctoritate fungi congruit ampliori.

Legatus de latere non confert cathedralis Ecclesiæ, nec regulares, nec dignitates post Pontificalem majores, nec potest eodem tempore in eadem Ecclesia plures reservationes facere. h. d.

Sed tamen nec cathedrales e, nec regulares, aut collegiatas Ecclesias, nec Ecclesiarum cathedralium dignitates ad quas per electionem promoti primum possunt Episcopum obtinere locum, veluti Archidiaconatum, suæ dispensationi aut provisioni reservare possunt. Nec plures beneficiorum reservationes eodem tempore, in eadem cathedrali vel collegiata Ecclesia, vel ad ejusdem collationem pertinentium faciet.

Reservationes legatorum exprans finita legatione. h. d.

Illæ quoque, quas jure fecerint, dummodo ad beneficiorum jam vacantium collationem non sit processum,

a Ca. ex parte, extr. de concess. præb. *b* C. 1. extra, ne sede vacante. *c* C. literas, extr. de supplen. negl. præb. *d* C. 1. de off. legat. in 6. *e* C. deliberatione, de off. leg. in 6.

